

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 12 (Eylül/September 2023), s. 1052-1074.

Geliş Tarihi-Received: 14.08.2023

Kabul Tarihi-Accepted: 31.08.2023

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1343108

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kütüphaneye İlişkin Görüşleri ve Deneyimleri

Preschool Children's Opinions and Experiences about the Library

Seda ESKİDEMİR MERAL*

Feyza UÇAR ÇABUK**

Öz

Kütüphanelerin tasarlanmasında ve kütüphanelerde gerçekleştirilecek etkinliklerin belirlenmesinde çocukların görüşlerinin alınmasının hem çocukların katılım hakkının gözetilmesi hem de çocukların kütüphanede olumlu deneyimler yaşayarak kütüphane kullanımı konusunda istekli olmasını sağlama açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda; araştırmanın temel amacı okul öncesi dönem çocuklarının kütüphane hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini belirlemektir. Bu araştırma, 43 okul öncesi dönem çocuğu ile temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri; çocukların kütüphane ile ilgili deneyimlerini ve görüşlerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşan "yarı yapılandırılmış görüşme formları" aracılığı ile toplanmıştır. Ayrıca çocuklar yönerge doğrultusunda resimler çizerek çizdikleri resimleri anlatmışlardır. Araştırmanın verileri tümevarım yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, çocukların resimlerinde en çok kitap, kitap rafları, kitap okuyan insanlar/çocuklar çizdikleri görülmüştür. Yapılan görüşmelerde 22 çocuk daha önce kütüphaneye gittiğini, 21 çocuk ise daha önce kütüphaneye hiç gitmediğini belirtmiştir. Çocuklar kütüphanede en çok oyun alanı/oyuncak olmasını, çocuk kitapları bulunmasını ve çocuğun yaşına, ilgisine göre kitaplar bulunmasını önermişlerdir. Çocukların kütüphaneyi okul öncesi dönemden itibaren gidilen, sessiz olunması ve oyun oynanmaması gereken bir yer olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Kütüphanelerin çocukların görüşleri alınarak tasarlanması ve çocuk kütüphanelerinin artırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kütüphane, çocuk kütüphaneleri, okul öncesi, erken çocukluk.

Abstract

It is thought that taking children's opinions in designing libraries and determining the activities to be carried out in libraries is important in protecting children's right to participation and ensuring that children are willing to use the library by having positive experiences in the library. This study primarily aims to determine preschool children's views and experiences about the library. This study was conducted with 43 preschool children in a basic qualitative research design. The study's data were collected through "semi-structured interview forms" consisting of questions to determine children's experiences and opinions

* Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Antalya/Türkiye, e-posta: seskidemir@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3129-4908.

** Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Osmaniye/Türkiye, e-posta: feyzaucarcabuk@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7341-0420.

about the library. In addition, children drew pictures in line with the instructions and described the pictures they drew. The data of the study were analyzed by inductive method. As a result of the study, it was seen that children mostly drew books, bookshelves, and people/children reading books in their drawings. During the interviews, 22 children stated they had been to the library before, while 21 indicated they had never been there. Children most frequently suggested that the library should have a playground/toy, have children's books, and have books according to the child's age and interest. It was determined that children perceived the library as a place to be quiet, not to play games, and as a place to go from the preschool period. It can be suggested that libraries should be designed by taking the opinions of children and children's libraries should be increased.

Keywords: Library, children's libraries, preschool, early childhood.

Giriş

Yaşamın ilk yıllarında çocuklar okuma, yazma ve sözlü beceriler gibi okuryazarlık becerilerini hızla geliştirmektedirler. Pek çok araştırma, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukların okuryazarlık becerileri kazanmasında hayati önem taşıdığını göstermektedir (Anderson, 1985; Chomsky, 1972; Cunningham ve Stanovich, 1997; Dickinson vd., 2003; Doyle ve Bramwell, 2006; Jensen vd., 2012).

Kütüphaneler, çocukların kitapla en çok karşılaştıkları ve okuma alışkanlığı kazandıkları ortamlardır (Yılmaz, 2019). Çocuk kütüphaneleri; çocuğun temel yaşam becerilerini kazanmasında önemli rol oynayan, kütüphane ve okuma kültürünü başlatan, bebekleri, çocukları ve gençleri okuryazarlık becerileri ile destekleyerek onların topluma katılımlarını ve katkıda bulunmalarını sağlayan güvenilir kuruluşlardır (IFLA, 2011). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Halk Kütüphaneleri Yönetmeliğinin (2012) 4. maddesine göre "İl veya ilçe halk kütüphanesine bağlı olarak on dört yaşına kadar olan çocuklara ayrı bir binada hizmet veren kütüphane" şeklinde tanımlanan çocuk kütüphaneleri; dil, din, ırk, yaş, cinsiyet, ekonomik düzey vb. özelliklere göre ayırım yapmadan her kesime seslenen (Xu vd., 2018), çocukların ve gençlerin yazınsal yapıtlarla buluştuğu en etkili ortamlar (Cengiz, 2006) olarak kabul edilmektedir. Burada küçük yaşlardan itibaren çocukların kültürel gelişiminin yanı sıra yaratıcı programlar ile yaşam boyu öğrenme fırsatı sunulmaktadır (Rankin, 2018).

Okul öncesi dönem, çocukların tüm gelişim alanlarında oldukça hızlı ilerlemelerin görüldüğü bir dönemdir. Bu dönemdeki çocuklar okuma alışkanlığını kazanmaya yönelik çalışmalara hazır, düşünmede ve hareket etmede aktiftirler (Rahmi ve Hicriti, 2021). Bu dönem çocuklarının soru sormayı, gözlem yapmayı, öğrenmeyi, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi sevdikleri bilinmektedir (Nafi'ah vd., 2018). Çocuk kütüphaneleri, çocukların etkili bir şekilde öğrenmesini desteklemek için özel olarak planlanmış bir tasarıma sahiptir. Çocuklara kitap seçenekleri sunmanın yanı sıra onları öğrenmeye, oynamaya, sorgulamaya ve keşfetmeye teşvik etmektedir (Isvandy, 2022). Oyun, çocukların öğrenmeleri için bir araçtır (UNICEF, 2018). Çocuk kütüphaneleri, çocukların yeni şeyler öğrenmesini ve öğrendiklerini deneyimlemesini desteklemek için tasarlanmış güvenli ve esnek oyun alanlarıdır. Bu alanlar, aynı zamanda çocukların okuma yazma kültürünü ve okuma alışkanlığı kazanmasını destekleyecek kalitede tasarıma sahip olmalıdır. Kütüphanelerin kurulması ve donatılmasından kütüphane programlarının oluşturulmasına kadar tüm süreçlerde; çocukların yaşlarına, kültürel geçmişlerine, gelişim özelliklerine bağlı olarak sahip oldukları farklı becerileri, yetenekleri, ihtiyaçları ve görüşleri dikkate alınmalıdır (Sharma, 2018).

Kütüphane ile ilgili araştırma yapanlar özellikle küçük yaş dönemi çocuklarının sürece dahil edilmediğini vurgulamışlardır (Bolin ve Dyson, 2000; Burroughs, 2012; Chandrasekar ve Sivathaasan, 2016; Chang ve Tsai, 2015; Druin, 2005; Jeong ve Lee, 2015).

Çocuk kütüphaneciliği yüzyılı aşkın bir süredir gelişmesine rağmen, çocuklara yönelik kütüphane hizmetlerinde hâlâ yetişkinlerin kararları dikkate alınmaktadır. Ebeveynler gibi çocuk kütüphanelerindeki görevliler de çocuklara sunulacak kütüphane hizmetleri hakkında karar verirken çocukların “sesleri”ni duymadan hareket etmektedir. (Xu vd., 2018). Oysa çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 12. maddesinde belirtildiği gibi çocuklar evde, toplumda, okulda kendilerini etkileyen tüm kararlarda duyulma ve söz sahibi olma hakkına sahiptir. Sözleşme, çocukların çok erken yaşlardan itibaren görüş oluşturabileceklerini kabul etmekte ve çocukların karar verme kapasitesine sahip olduklarını vurgulamaktadır (UNICEF, 2013). Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu (IFLA), çocuk kütüphanelerinde hem çocuklar hem de yetişkinler için tasarlanmış farklı etkinliklere yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (IFLA, 2003). IFLA ilkelerinde yer alan hedeflerde, programların ve etkinliklerin çocuklar için öneminden bahsetmekte ve bunlara değer verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Okul öncesi dönem çocukların kütüphane faaliyetlerine aktif katılmaları ve kütüphane görevlilerinin çocuklara özel etkinlikler ve programlar sunmaları, bu etkinliklerin ilgi çekici olması ve aynı zamanda kalitenin yüksek tutulması kütüphaneler için önemli hedeflerdendir (IFLA, 2003). Xu vd. (2018)’e göre çocukların kütüphanelerden memnuniyetleri üzerine yapılan araştırmalar bulunmakta ancak çok azı okul öncesi çocuklara odaklanmaktadır. Okul öncesi dönemdeki çocuklarla çalışmanın daha zor olduğu ve çocukların görüşlerini net ifade edemeyecekleri düşünüldüğünden birçok çalışmada çocukların araştırma dışında bırakıldığı ifade edilmektedir (Chandrasekar ve Sivathaasan, 2016; Liu, 2015; Qi, 2015). Oysa “çocukların sesine kulak verme ve çocuk haklarına değer verme” çağrısında bulunan pek çok araştırmacı bulunmaktadır (Burroughs, 2012; Clark ve Statham, 2005; Sutherland, 2013).

Araştırmanın Önemi

Erken çocukluk döneminde gelişen okuma alışkanlıkları, hayatın geri kalanında devam etmektedir (Baker vd., 2000; Majid, 2018; Sanders-ten Holte, 1998). Bu çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının kütüphaneye ilişkin görüş ve deneyimlerinin belirlenmesinin; çocuk kütüphanelerine ilişkin düzenlemeler yapılmasına ve çocukların ilerleyen yıllarda kütüphane ve okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada “Kütüphane nasıl bir yerdir, kütüphanede neler vardır? Buna ilişkin bir resim çizer misin?” yönergesi verilerek çocukların resim çizmeleri istenmiştir. Benek ve Akçay (2018)’e göre çocuklar duygu ve düşüncelerini resim aracılığıyla çok daha rahat ifade ederler. Çekindikleri düşünceleri veya korktukları durumları resimlerle daha kolay aktarabilirler. Dolayısıyla resimler, çocukların bir konu hakkında düşüncelerini anlamaya ve çocuğu tanımaya yarayan araçlardır (Savaş, 2014). Bu çalışmada çocukların kütüphaneye yönelik görüşlerinin hem yazılı hem görsel anlatımları ile beraber incelenmesinin alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Alan yazında kütüphaneler ile ilgili çalışmaların bulunduğu görülmektedir (Dickie, 2017; Goulding vd., 2003; Morrow vd., 1997; National People’s Congress, 2017; Vanobbergen vd., 2009). Bu çalışmalarda çoğunlukla kütüphanelerde uygulanan programların etkililiğinin (Browder vd., 2008; Campana vd., 2016; Cooper vd., 2007; Goulding vd., 2017; Hollands vd., 2013; Temiz ve Yılmaz 2023; Wang vd., 2013), farklı düzeylerde öğrenim gören öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlıklarının (Bayis, 2010; Cevher, 2015; Kartal vd., 2019; Şahin vd., 2009) incelendiği görülmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocukların okuma alışkanlıklarının (Çakmak ve Yılmaz; 2009); çocuk kütüphanelerinin özelliklerinin (Delice Güller ve Bilbay, 2016; Deveci, 2022; Erten Bilgiç ve Keskin, 2021; Yılmaz, Kaptan ve Ulusoy Ünlü, 2021; Kakırman Yıldız vd., 2018;

Saydam ve Sağlık, 2015), çocuk kütüphanelerinin çocukların gelişimlerine uygunluğunun (Arat ve Parlak, 2020) incelendiği çalışmalar da bulunmaktadır. Yurt dışında çocukların görüşlerinin belirlendiği çalışmalar olmakla beraber (Harisanty ve Anna, 2020, Wang vd., 2019; Xu vd., 2020), Türkiye’de okul öncesi dönem çocukları ile yapılmış benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların kütüphaneye yönelik görüşlerinin ve deneyimlerinin belirlenmesinin bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Kütüphanelerin tasarlanmasında ve kütüphanelerde gerçekleştirilecek etkinliklerin belirlenmesinde çocukların görüşlerinin alınmasının hem çocukların katılım hakkının gözetilmesi hem de çocukların kütüphanede olumlu deneyimler yaşaması açısından çocukların kütüphane kullanımı konusunda istekli olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçların; yeni açılacak çocuk kütüphanelerinin tasarlanmasına, var olan çocuk kütüphanelerinde yapılacak uygulamaların gözden geçirilmesine ve kütüphane programlarının oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi dönem çocuklarının kütüphane hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini belirlemektir. Bu çerçevede okul öncesi dönemdeki çocuklar ile görüşme yapılarak ve yaptıkları kütüphane resimlerini anlatmaları istenerek çocukların kütüphane hakkındaki görüşleri ortaya konulmuştur. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Okul öncesi dönemdeki çocuklar kütüphaneye ilişkin resimlerinde hangi unsurlar bulunduğunu ifade etmişlerdir?

Okul öncesi dönemdeki çocukların kütüphane deneyimleri nelerdir?

Okul öncesi dönemdeki çocukların kütüphanede neler yapıyor neler yapamayacağına ilişkin görüşleri nelerdir?

Okul öncesi dönemdeki çocukların kütüphaneye ilişkin önerileri nelerdir?

Okul öncesi dönemdeki çocukların kütüphanede oyun oynanmasına yönelik görüşleri nelerdir?

Okul öncesi dönemdeki çocukların kütüphaneye gitme yaşına yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Temel nitel araştırmalar; insanların yaşamlarını nasıl yorumladığıyla, dünyalarını nasıl inşa ettikleriyle ve deneyimlerine ne anlam kattıkları ile ilgilenir. Eğitim alanında yaygın şekilde kullanılan temel nitel araştırmalarda veriler, görüşmeler, gözlemler ve doküman analizi yoluyla toplanır (Merriam, 2015). Bu çalışmada da çocukların kütüphaneye ilişkin deneyimlerini ve kütüphane hakkındaki görüşlerini belirlemek amaçlandığından temel nitel araştırma deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Antalya ilinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı iki anaokuluna devam eden 63-80 aylık 43 çocuk oluşturmaktadır. Çocuklar kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ile seçilmiştir. Bu çalışmada yaş ve cinsiyet değişkenleri ele alınmamakla beraber çalışma grubundaki çocuklar belirlenirken yaş ve cinsiyetin dengeli dağılmasına dikkat edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada çocuklara çocuğun cinsiyetini ve

yaşını içerek şekilde Ç1, E, 71 aylık şeklinde kodlar verilmiştir. Çalışma grubundaki çocukların demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubundaki çocukların demografik bilgileri

	Gruplar	n	%
Yaş Grubu	63-71 ay	18	42.0
	72-80 ay	25	58.0
Cinsiyet	Kız	27	63.0
	Erkek	16	37.0
Toplam		43	100.0

Tablo 1’de çalışma grubundaki çocukların 18’inin 63-71 aylık, 25’inin 72-80 aylık olduğu görülmektedir. Çocukların 27’si kız, 16’sı erkektir. Çalışma grubundaki çocuklar ortalama 73 aylıktır. En küçük çocuk 63 aylık, en büyük çocuk 80 aylıktır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan, çocukların kütüphane ile ilgili deneyimlerini ve görüşlerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşan “yarı yapılandırılmış görüşme formları” aracılığı ile toplanmıştır. Formda, çocukların kütüphaneye gitme durumlarına, kütüphanede neler yaptıklarına, kütüphanede neler hissettiklerine, kütüphanede nasıl kurallar olduğuna, kütüphaneye gitme yaşına, kütüphanede oyun oynama durumuna ilişkin sorular yer almaktadır. İlk aşamada gerekli izinler alındıktan sonra okul yöneticileri ile görüşülerek öğretmenlerle görüşmek için randevu talep edilmiştir. Öğretmenlere araştırma anlatıldıktan sonra sınıflarındaki çocukların çalışmaya katılmasına gönüllü olan öğretmenlerin sınıflarındaki tüm çocukların ailelerine Bilgilendirici Onam Formu gönderilmiştir. Ailesi izin veren ve çalışmaya katılmaya gönüllü çocuklar çalışma grubuna dahil edilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirileceği sınıflarda araştırmacı çocuklara kendini tanıttıktan sonra tüm çocuklara boya ve kâğıt vermiş, istedikleri kadar süre kullanabilecekleri belirterek “Kütüphane nasıl bir yerdir? Bununla ilgili bir resim çizer misin?” diye sorarak resim çizmelerini istemiştir. Ardından ailesi izin veren çocuklara çalışma hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Gönüllü olan çocuklarla sınıflarındaki eğitim akışını aksatmayacak şekilde bireysel olarak boş bir rehberlik odasında görüşülmüştür. Çocuklara yaptıkları resimleri gösterilerek resimlerini anlatmaları istenmiştir ve anlatılan ifadeler her çocuk için not edilmiştir. Ardından görüşme formundaki sorular çocuğa sorulmuş ve cevapları not alınmıştır. Her bir görüşme 6-9 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri tümevarım yöntemi ile analiz edilmiştir. Tümevarım analizi, verileri tanımlama, kodlama ve sınıflandırma sürecidir. Tümevarım analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Patton, 2014). Bu çalışmada da çocukların kütüphaneye yönelik deneyimleri ve görüşleri kodlanmış; bu kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kavramları, araştırmanın sonuçlarının inandırıcılığını veya niteliğini gösteren en önemli unsurlar olarak ifade edilmektedir (Creswell, 2009; Maxwell, 2005). Bu araştırmada da geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla dikkat edilen noktalar olmuştur. Araştırmada farklı veri toplama teknikleri

kullanılarak, çocukların ifadelerinden alıntılara ve çocukların yaptıkları resimlere yer verilerek çalışmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Veri toplama süreci ayrıntılı olarak açıklanarak araştırmanın geçerliliğini artırmaya çalışılmıştır. Bulgular yorum yapılmadan ve birebir alıntılar yapılarak sunulmuş böylece araştırmanın tutarlılığını artırmak amaçlanmıştır. Elde edilen veriler her iki araştırmacı tarafından da kodlanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki uyumu belirlemek için Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlik=Görüş birliği/Görüş birliği+Görüş ayrılığı) kullanılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki uyum %92 olarak hesaplanmıştır. Bu uyumun %70 ve üzeri olması beklenmektedir. Kodlayıcıların değerlendirmelerindeki farklı kodlar tartışılarak ortak bir fikre varılmıştır.

Etik Konular

Çalışmanın tasarlanması ve uygulanması aşamasında "Çocuk Katılımlı Araştırmalarda Etik" (ERIC, The Ethical Research Involving Children) rehber alınmıştır (Graham vd., 2013). Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 08.06.2023 tarihli ve 311 sayılı kararı ile etik kurul izni alınmıştır. Etik kurul izni alındıktan sonra okul yöneticileri ve öğretmenlere çalışma anlatılmış ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan okullarda çalışmanın yürütülmesine karar verilmiştir. Sınıflarında çalışmanın gerçekleşmesine gönüllü olan öğretmenlerin sınıflarındaki tüm çocukların ailelerine Bilgilendirici Onam Formu gönderilmiştir. Onam formunu doldurarak ailesi izin veren çocuklarla bireysel görüşülerek çalışma hakkında bilgi verilip çocukların onayları alınmıştır. Ailesi izin formunun imzalayan çocukların da çalışmaya gönüllü olmaları esas alınarak, görüşmeye katılmak istemeyen ya da yarım bırakmak isteyen çocuklara saygı ile yaklaşılmıştır. Çocuklar çalışmaya katıldıktan sonra herhangi bir aşamada devam etmek istemezlerse görüşmeyi bitirebilecekleri, cevap vermek istemedikleri soru olursa cevap vermeyebilecekleri, soruların doğru ya da yanlış cevapları olmadığı görüşmeye başlamadan önce açıkça ifade edilmiştir. Çocukların ve çalışmanın gerçekleştirildiği okulların isimlerine çalışmada yer verilmemiştir.

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bulguları, çocukların resimlerine ilişkin bulgular, kütüphaneye giden çocukların deneyimlerine ilişkin bulgular, çocukların kütüphane hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular olmak üzere üç kısımda ele alınmıştır.

Çocukların Resimlerine İlişkin Bulgular

Çalışma grubundaki çocuklara "Kütüphane nasıl bir yerdir, kütüphanede neler vardır? Buna ilişkin bir resim çizer misin?" yönergesi verildikten sonra yaptıkları resimlere ilişkin ifadelerinin analizi Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Çalışma grubundaki çocukların yaptıkları resimlere ilişkin ifadelerinin analizi

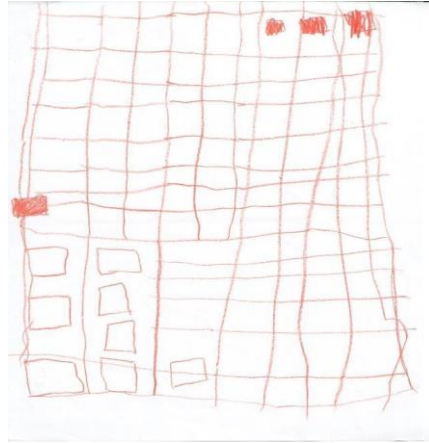
Kategoriler	f
Kitaplar	20
Kitap rafları	8
Kitap okuyan insanlar/çocuklar	7
Mobilya(masa/sandalye)	7
Ailesi ile kütüphane deneyimi	5
Kitap alan/bakan insanlar/çocuklar	4

Kütüphane binası	3
Çocuklara özgü/ilgisine göre kitaplar	2
Ders çalışan çocuklar	2
Balon/top sahası	1
Evde kütüphane	1
Kitapçı	1

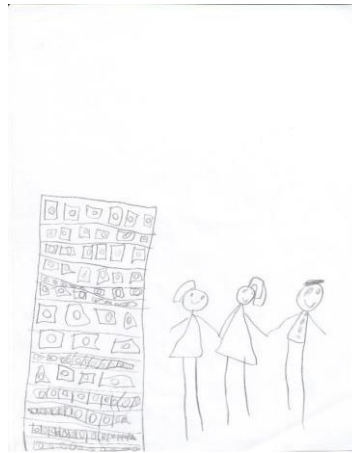
Tablo 2’de çocukların resimlerinde en çok; kitap, kitap rafları, kitap okuyan insanlar/çocuklar, mobilya ve ailesi ile kütüphane deneyimine yer verdiklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 2 ve çocukların resimleri incelendiğinde, çocukların çizdikleri rafların kendi boylarından daha yüksek olduğu; çocuk boyutlu raflar çizmedikleri görülmektedir. Çocukların resimlerinde çoğunlukla kitap, kitap rafı ve mobilyalar yer alırken, oyun, oyuncak gibi çocuk kütüphanelerinde bulunması beklenen diğer unsurların yer almaması dikkat çekmektedir.

Ayrıca çocuklar resimlerinde ebeveynleri ile deneyimlerini anlatırken, öğretmenleri ile kütüphane deneyimlerine ilişkin açıklamalarda bulunmamışlardır. Çocukların resimleri ve resimlere ilişkin ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

Bir raf var ve içinde bir sürü kitaplar var. Çok büyük bir kütüphane rafı hayal etmeye çalıştım.

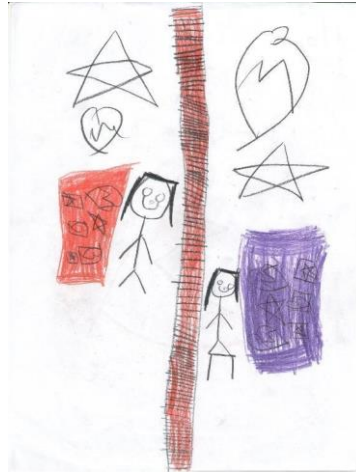
Bir de içinde çocuk macera kitapları var. (Ç3, E, 76 aylık) Babamla kütüphaneye gitmiştik. Annem de vardı kitap almıştık. (Ç17, K, 80 aylık)

Kitap almak için kütüphanede sıra olmuşlar. Öndeki kız kitap almaya gidiyor. Bilgisayar, koltuk, kitap rafı. Rafın üstünde de kitapta ne anlatıyor o var. (Ç19, K, 69 aylık)

Kız kitap okuyor kitapların fiyatları var. İkinci rafta hepsi 1 lira, bir kitap var 100 lira adamın 1 lirası olduğu için alamıyor. Kızları kitap bakıyor diye ailesi çok seviniyor. (Ç30, K, 72 aylık)

Çocuklar kitaplara bakıyor. Yıldız ve kalp var. (Ç25, K, 74 aylık)

İnsanlar raflardan kitap almış, kütüphanede okuyorlar. (Ç31, K, 71 aylık)

Kütüphane var. Annemlerle birlikte oraya bakıyoruz. Sonra da bana kitap alıyoruz. Sonra da yıldızları inceliyoruz. (Ç24, K, 71 aylık)

Kütüphaneye Giden Çocukların Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Çalışma grubundaki çocukların "Sen hiç kütüphaneye gittin mi?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Çalışma grubundaki çocukların kütüphaneye gitme durumları

Kategoriler	n	%
Kütüphaneye gidenler	22	51.0
Kütüphaneye gitmeyenler	21	49.0
Toplam	43	100.0

Tablo 3'te 22 çocuğun daha önce kütüphaneye gittiği, 21 çocuğun ise daha önce kütüphaneye hiç gitmediği görülmektedir.

Kütüphaneye giden çocukların "Kütüphanede neler yaptın?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Kütüphaneye giden çocukların kütüphanede neler yaptıklarına ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Kitap okuma	9
Kitabın resmine bakma	7
Sessiz olma/konuşma/okuma	4
Kitap inceleme/araştırma	2
Başkasının çocuğa kitap okuması	2
Gezme	1
Yemek yeme	1

Tablo 4'te çocukların en çok; kütüphanede kitap okuduğunu, kitabın resmine baktığını, sessiz olduğunu/konuştuğunu/okuduğunu ifade ettiği görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Kitap okudum. Dinazorlar kitabını araştırdım. (Ç14, E, 75 aylık)

Kitapların resimlerine baktım. Etrafı gezdim. (Ç6, K, 76 aylık)

Kitap aldık, sessizce okuduk. (Ç31, K, 71 aylık)

Kütüphaneye giden çocukların "Kütüphanede neler vardı?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 5 'te yer almaktadır.

Tablo 5. Kütüphaneye giden çocukların kütüphanede neler olduğuna ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Kitap	20
Mobilya (masa, koltuk, sandalye)	6
Çalışma/okuma alanları	2
Kutu oyunları/oyuncak	2
Çocuk/arkadaş	2

Tablo 5'te çocukların en çok; kütüphanede kitap, mobilya, çalışma/okuma alanları, kutu oyunları/oyuncak ve çocuk/arkadaş olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Kitap, masalar, sandalyeler, büyük çocuk kitaplar. (Ç3, E, 76 aylık)

Kitap, çocuklar. (Ç34, E, 78 aylık)

Çok güzel kitaplar ve kutu oyunlar vardı. (Ç39, K, 72 aylık)

Kütüphaneye giden çocukların "Kütüphanede olmak sana ne hissettirdi?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 6 'da yer almaktadır.

Tablo 6. Kütüphaneye giden çocukların kütüphanede neler hissettiklerine ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Güzel	14
Mutlu	4

Değişik	1
Heyecanlı	1
Sakin	1
Büyümüş	1
Eğlenceli	1
Sıkılmış	1

Tablo 6’da çocukların en çok; kütüphanede güzel ve mutlu hissettiğini ifade ettiği görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Güzel, heyecanlı. Çünkü daha fazla kitapları tanıyorum. (Ç5, K, 72 aylık)

Mutlu hissettim, eğlenceliydi. (Ç16, K, 69 aylık)

Çok sıkıcı kitap okumaktan çok sıkılıyorum. (Ç15, K, 75 aylık)

Kütüphaneye giden çocukların “Kütüphanede merak ettiğin bir konu hakkında bilgiye ulaşmak için ne yaparsın? Örneğin karıncalar nasıl uyduğunu merak ettin. Bunu öğrenmek için kütüphanede ne yapabilirsin?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Kütüphaneye giden çocukların kütüphanede bilgiye ulaşma yollarına ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Kitaptan okuyarak	10
Bilmiyorum	4
Kitaplara bakarak	3
Bilgisayardan araştırarak	3
Kitap araştırarak/alarak	3
Kütüphanenin sahibine sorarak	1
Öğretmenim öğretir	1

Tablo 7’de çocukların en çok; kitaptan okuyarak, kitaplara bakarak, bilgisayardan araştırarak, kitap araştırarak/alarak kütüphanede bilgiye ulaşacağını ifade ettiği görülmektedir. Bazı çocuklar ise “bilmiyorum” şeklinde cevap vermiştir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Karıncalarla ilgili kitap araştırırım. (Ç14, E, 75 aylık)

Karıncaların nasıl uyduğu ile ilgili kitap okursun. Eğer küçük çocuksan ve okumayı bilmiyorsan resimlerine bakarak hikâyeye uydurabilirsin. (Ç3, E, 76 aylık)

Bilgisayarda araştırırım kütüphanenin sahibine sorarım. (Ç19, K, 69 aylık)

Çocukların Kütüphane Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Çalışma grubundaki çocuklardan 2’si kütüphanede kuralların olmadığını ifade ederken 41’i kurallar olduğunu belirtmiştir. Çocukların “Kütüphanede kurallar var mıdır? Nelere dikkat edilir?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Çalışma grubundaki çocukların kütüphane kurallarına ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Sessiz olmak	36
Başkalarını rahatsız etmemek	10
Koşmamak	5
Başkalarına zarar vermemek	4
Telefonu sessize almak/telefonla konuşmamak	4
Kitabı aldığı yere koymak	4
Kitabı iade etmek	3
Oyuncak getirmemek, oyun oynamamak	1
Sigara içmemek	1

Tablo 8’de çocukların en çok; kütüphane kuralları olarak sessiz olmayı, başkalarını rahatsız etmemeyi, koşmamayı ifade ettikleri görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Evet, sessiz olmak, kitapları aldığımız yere koymak ve başkasını rahatsız etmemek. (Ç20, K, 75 aylık)

Var, koşmamak, şırmarmamak ve ittirmemek (Ç34, E, 78 aylık)

Vardır. İnsanları rahatsız etmemek, koşmamak, susmak, oynamamak, kavga etmemek, bebek getirmemek çünkü alıyorlar. (Ç40, K, 70 aylık)

Çalışma grubundaki çocukların “Kütüphanede neler yapılır?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Çalışma grubundaki çocukların kütüphane neler yapılacağına ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Kitap okunur	38
Kitap seçilir/alınır	8
Ders çalışılır	3
Oyuncak oynanır	1
Kahve içilir	1
Sohbet edilir	1
Kulaklıkla telefonda video izlenir	1

Tablo 9’da çocukların en çok; kitap okunur, kitap seçilir/alınır, Ders çalışılır şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Kitap okunur, oyuncak kütüphanesinde de oyuncak oynanır. (Ç2, K, 76 aylık)

Kitap okunur, ders çalışılır. (Ç5, K, 76 aylık)

Kitap seçilir ya alınır ya da orda okunur. (Ç7, K, 76 aylık)

Çalışma grubundaki çocukların “Kütüphanede neler yapılmaz?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Çalışma grubundaki çocukların kütüphane neler yapılamayacağına ilişkin görüşleri

Kategoriler	f
Ses çıkarılmaz/konuşulmaz/bağırılmaz	20
Oyun oynanmaz	9
Bilmiyorum	5
Başkaları rahatsız edilmez	3
Başkalarına vurulmaz/itilmez	3
Koşulmaz/atlanmaz	3
Kitaplar atılmaz/yırtılmaz	3
Hiçbir şeye/kitaplara dokunulmaz	2
Telefonla konuşulmaz	2
Telefonla oynanmaz	2

Tablo 10’da çocukların en çok; ses çıkarılmaz/konuşulmaz/bağırılmaz ve oyun oynanmaz şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bazı çocuklar ise “bilmiyorum” şeklinde cevap vermiştir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Çok ses çıkarılmaz. Sesli kitap okunmaz. (Ç19, K, 69 aylık)

Kütüphanede oyun oynanmaz (Ç41, K, 74 aylık)

Yüksek sesle konuşulmaz. Telefonunuzu sessize alırsanız daha iyi olur. (Ç3, E, 76 aylık)

Çalışma grubundaki çocukların “Çocuklar için yeni bir kütüphane yapılacak olsa nasıl olmasını isterdin? Neler önerirdin? Sen bir kütüphane tasarlayacak olsan nasıl tasarlardın?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Çalışma grubundaki çocukların kütüphaneye yönelik önerileri

Kategoriler	f
Oyun alanı/oyuncak olması	14
Çocuk kitapları bulunması	7
Çocuğun yaşına, ilgisine göre kitaplar bulunması	5
Sanat malzemeleri içermesi (kalem, boyama kitabı, hamur)	4
Eğlenceli olması	4
Doğadan unsurlar olması (çiçek, kedi, yıldız)	4
Mobilya olması (masa, sandalye)	4
Estetik olması	3
Çocuklar için uyarı tabelası	2
Bilgisayar bulunması	1
Çocukların ses çıkarabilmesi	1
Kitap alma aleti	1

Tablo 11’de çocukların en çok; kütüphanede oyun alanı/oyuncak olmasını, çocuk kitapları bulunmasını, çocuğun yaşına, ilgisine göre kitaplar bulunmasını istediğini ifade ettiği görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Çocuk kitaplarının olmasını isterdim, oyun alanı, çocukları eğitici kitaplar. (Ç6, K, 76 aylık)

Çocuk kitapları, yeni doğmuş bebekler için konuşan kitaplar. Çocuklar için güzel şarkılı kitaplar (Ç30, K, 72 aylık)

Biraz oyuncak olmasını isterdim. Küçük çocuklar için boyama kitapları, anne babalar için biraz korkunç kitaplar olsun isterdim. (Ç16, K, 69 aylık)

Çocuk kitapları, yeni doğmuş bebekler için konuşan kitaplar. Çocuklar için güzel şarkılı kitaplar (Ç30, K, 72 aylık)

Çalışma grubundaki çocukların “Sence kütüphanede oyun oynanır mı? Neden?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 12 ‘de yer almaktadır.

Tablo 12. Çalışma grubundaki çocukların kütüphane oyun oynanmasına ilişkin görüşleri

Kategoriler	n
<i>Oyun Oynanmaz</i>	
Ses çıkacağı için	
Başkaları rahatsız olacağı için	38
Kitaplar devrileceği için	
Kütüphane kuralı olduğu için	
<i>Oyun Oynanır</i>	
Sessiz olmak koşuluyla	5
Çocuksan	
Çocuk kütüphanesindeysen	
Çocuklar sıkılmasın diye	

Tablo 12’de çocukların tamamına yakınının kütüphanede oyun oynanmayacağını ifade ettikleri görülmektedir. Az sayıda çocuk ise kütüphanede oyun oynanabileceğini belirtmiştir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Hayır, sessiz durulduğu için oynanmaz. (Ç5, K, 76 aylık)

Hayır, çünkü kütüphanenin kurallarına göre oynanmaz. (Ç23, E, 75 aylık)

Hayır, raflardan kitapları düşürebiliriz insanlar rahatsız olur. (Ç43, E, 79 aylık)

Olduğun yerde oynayabilirsin. Sessiz oynamanı öneririm. Bir de çok oynamaman gerekir. (Ç3, E, 76 aylık)

Çalışma grubundaki çocukların “Kaç yaşından itibaren kütüphaneye gidilebilir?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin analizler Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13. Çalışma grubundaki çocukların kütüphaneye kaç yaşında gidildiğine dair görüşleri

Kategoriler	n
<i>Okul öncesi dönemden itibaren (n:19)</i>	
4/5/6 yaştan itibaren	14
Hem büyükler hem küçükler	3

1 yaştan itibaren	2
<i>Okul öncesi dönemden sonra (n:16)</i>	
10 yaşından itibaren	5
8/16/18/20 yaşından itibaren	4
7 yaşından itibaren	4
Büyükler	1
Okumayı bilenler	2
<i>Bilmiyorum</i>	8

Tablo 13'te çalışma grubundaki çocukların yaklaşık yarısının kütüphaneye okul öncesi dönemden itibaren gidildiğini, yarısının ise okul öncesi dönemden sonra gidildiğini ifade ettikleri görülmektedir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Küçük yaşta ve büyük yaşta gidilir. (Ç35, K, 65 aylık)

Bence 6 buçuk. (Ç8, K, 76 aylık)

Okuma yazma bilen herkes gidebilir. (Ç10, E, 79 aylık)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem çocuklarının kütüphane hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada çocukların yaklaşık yarısının kütüphaneye gittiği yarısının ise kütüphaneye gitmediği görülmüştür. IFLA ve UNESCO'nun halk kütüphanesi bildirgesine göre halk kütüphanesi hizmetlerinin özünde yer alan sorumlulukların arasında erken yaştan itibaren çocuklarda okuma alışkanlığını yaratma ve güçlendirme gelmektedir (IFLA ve UNESCO, 1994). Cevher (2015), çocuklar kütüphane ile ne kadar erken tanışılırsa, kütüphane kullanma alışkanlığının da o kadar erken başlayacağını ifade etmektedir. Ancak bu çalışma 63-80 aylık çocuklarla yapılmasına rağmen, çocukların yarısının kütüphaneye gitmediği tespit edilmiştir. Çocukların yarısının daha önce kütüphaneye gitmemiş olma nedenlerinden biri, çalışma grubundaki çocukların ebeveynlerinin de kütüphaneye gitme alışkanlığına sahip olmaması olabilir. Işıkoğlu Erdoğan (2016)'ın çalışmasında 4-5 yaşında çocuğu olan ebeveynlerin yalnızca %5'inin çocuklarını kütüphaneye götürdüğü bulunmuştur. Çocukların kütüphaneye gitmeme nedenlerinden bir diğeri de çalışmanın gerçekleştirildiği şehir olan Antalya'da çocuk kütüphanelerinin sayısının sınırlı olması, halk kütüphanelerinin yalnızca bazılarında çocuk bölümlerinin bulunması ve bu alanların çocuklar ya da çocuğa eşlik edecek yetişkinler için yeterince cazip ve ilgi çekici olmaması olabilir. Saydam ve Sağlık (2015) tarafından İstanbul'daki halk kütüphanelerinin mekân özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada kütüphanelerden yalnızca %13'ünün çocukların ilgisine yönelik ve onları cezbedici bir mekâna sahip olduğu belirlenmiştir. Çocukların resimlerinde en çok; kitap, kitap rafları, kitap okuyan insanlar/çocuklar, mobilya ve ailesi ile kütüphane deneyimine yer verdiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Çocukların çizdikleri rafların kendi boylarından daha yüksek olduğu; çocuk boyutlu raflar çizmedikleri tespit edilmiştir. Çocuklara yönelik tasarlanan mekânlarda mobilya ölçülerinin çocuğun fiziksel özelliklerine uygun büyüklükte olması çocukların bu mekânı benimsemesine yardımcı olmaktadır (Yavuz Öden, 2021). Kütüphanelerin küçük çocuklara uygun hizmeti sunabilmesi için yaşlarına uygun mobilyalarla donatılması gerekmektedir (IFLA, 2007). Çocukların resimlerinde ise bunun aksinin tespit edilmiş olması, kütüphanelerin çocuğa göre düzenlenmesinin önemini

göstermektedir. Ayrıca çocuklar resimlerinde ebeveynleri ile kütüphane deneyimlerini anlatırken, öğretmenleri ile kütüphane deneyimlerine ilişkin açıklamalarda bulunmamışlardır. Bu durum, çocukların öğretmenleri ile kütüphane deneyimleri olmadığını düşündürmektedir. Çocuğun erken yaşlardan itibaren okuma sevgisi kazanmasında ailenin rol model olması ve çocukla beraber kütüphane deneyiminin olması önemlidir. Ancak okuryazarlığın nesiller arası aktarımı ancak bir çocuğun hayatındaki tüm yetişkinler aktif olarak katılırsa sağlanabilir (Becker, 2012). Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun kitap sevgisini besleme, çocuğun kütüphane alışkanlığı kazandırma ve çocuğa model olma açısından kritik bir işleve sahiptirler (Ekici ve Yılmaz, 2014). Bu açıdan çocukların öğretmenleri ile beraber kütüphaneye gitmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde Becker (2012)'in kütüphanede 24 saat gözlem yaparak gerçekleştirdiği çalışmada da çocukların kütüphanenin çocuk bölümünü anneleriyle veya başka bir kadın bakıcıyla ziyaret etme eğiliminde oldukları ortaya konulmuştur.

Çocukların resimlerinde çoğunlukla kitap, kitap rafı ve mobilyalar yer alırken, oyun, oyuncak gibi çocuk kütüphanelerinde bulunması beklenen diğer unsurların yer almaması dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde Çelebi Erdoğan ve Yılmaz (2021)'in çalışmasında da çocukların büyük çoğunluğunun kitap ve rafa vurgu yaptıkları, Yılmaz ve Çakmak (2020) araştırmasında çocukların kütüphane deyince akıllarına gelen ilk şeyin kitap ve raf olduğu bulunmuştur. Çocukların resimlerinde oyun ve oyuncağa yer vermemelerinin, gittikleri kütüphanelerde çocuklar için oyun alanı ve oyuncak bulunmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Oysa, kütüphaneler çocukların ilgilerini çekecek ve hayal dünyalarını geliştirecek oyuncakları, oyun alanlarını ve bilgi teknolojilerini içermelidir (Yüksel Durukan, 2011). IFLA kütüphanelerde gelişimsel oyuncakların bulunduğu bir çocuk alanının, çeşitli oyuncakların ve fiziksel oyun alanlarının bulunmasını önermesine rağmen (IFLA, 2007) kütüphanelerde oyun alanlarının sınırlı olması, çocukların kütüphane resimlerinde oyun ve oyuncağa yer vermemesine neden olmuş olabilir.

Kütüphaneye giden çocukların kütüphane deneyimlerine ilişkin olarak; kitap okuma, kitabın resmine bakma, sessiz olma/konuşma deneyimlerini anlattıkları; kütüphanede hissettiklerine ilişkin olumlu ifadelerde buldukları, kütüphanede kitap ve mobilya bulunduğu belirttikleri ve kitaptan okuyarak bilgiye ulaşacaklarını ifade ettiği görülmüştür. Okul öncesi dönem çocukların erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminin önemi göz önüne alındığında (McDaniel vd., 2005), çocukların kütüphanede kitap seçme, kitabın resmine bakma, yetişkin ile kitap okuma gibi eylemler gerçekleştirmeleri çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında, kitap ve kütüphane sevgisinin oluşmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Yılmaz ve Çakmak (2020)'in çalışmasında çocukların kütüphaneye karşı tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir. Karataş Ateş (2011) tarafından 10-11 yaşındaki çocukların kütüphanedeki ve internetteki bilgi arama davranışlarının analiz edilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, çocukların kütüphanede bilgi ararken bir rehber gereksinim duyduklarını, bilgi ararken ilk önce kitaplara baktıklarını, bilgiye ulaşmanın en kolay yolunun ise internete bakmak olduğunu ifade ettikleri bulunmuştur. Bu çalışmada da benzer şekilde çocukların en çok kitaptan okuyarak bilgiye ulaştıkları tespit edilmiştir.

Çalışma grubundaki çocukların tamamına yakınının kütüphane kuralı olarak sessiz olmayı ifade etmesi dikkat çekicidir. Bazı çalışmalarda (Çelebi Erdoğan ve Yılmaz, 2021; Kartal vd., 2019; Yılmaz ve Çakmak, 2020) bu bulguya benzer şekilde çocukların kütüphaneyi sessiz/sessiz olunması gereken bir yer şeklinde ifade ettikleri bulunmuştur. Ancak Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri Kılavuzu'nda (2020) sessiz kütüphane kavramının

terk edilmesi gerektiği, sessiz okuma ortamı kadar sesli ve etkileşimli oyun alanlarının da yaratılması gerektiği ifade edilmektedir. Xu vd. (2020) çocukların çocuk kütüphanesinde kitap okuyabileceğini, ancak sadece okumakla sınırlı kalamayacağını, kütüphanede etkileşimli başka etkinlikler yapmaya da ihtiyaç duyduklarını ifade etmiştir. Çocuklar oyun oynadıkça, yeni arkadaşlar edindikçe ve başkalarıyla etkileşime girdikçe kütüphane hakkında olumlu düşünceler edinirler. Bütün bunların sessiz bir alanda gerçekleşmesi mümkün değildir. Ayrıca sessiz olmanın çocukların meraklı, keşfetmeye açık ve soru soran doğalarına aykırı olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan sessiz kütüphane kavramından uzaklaşarak çocukların da sessiz kütüphane algılarının yıkılması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Çin’de bulunan bazı kütüphanelerde çocukların sessiz kalma zorunluluğu olması ve bazı halk kütüphanelerine de 14 yaşından küçük çocukların "çocuklar çok gürültülü" olduğu için alınmaması (Xu vd., 2020) bu konuda yapılması gereken düzenlemelerin önemini göstermektedir.

Çalışma grubundaki çocukların kütüphanede neler yapıldığına ilişkin olarak en çok; "Kitap okunur" "Kitap seçilir/alınır", "Ders çalışılır" şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Sadece 1 çocuğun "Oyun oynanır." ifadesinde bulunması dikkate alınması gereken bir sonuçtur. Yılmaz ve Çakmak (2020)’ın çalışmasında da bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde çocukların kütüphaneye en çok; kitap okumak, ders çalışmak ve araştırma yapmak için gittikleri bulunmuştur. Stejskal (2021)’ın çalışmasında ise Çek çocuklarının kütüphaneye öncelikle kitap ve oyun için gittiklerini ifade ettikleri bulunmuştur.

Çalışma grubundaki çocukların kütüphanede neler yapılmayacağına ilişkin olarak en çok; "Ses çıkarılmaz/konuşulmaz/bağırılmaz" ve "Oyun oynanmaz" şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bir çocuğun (Ç28, K, 69 aylık) "Kitapları elleyemeyiz, bir şeyleri kıramayız." ifadesi çocuğun kütüphanede bir şeylere zarar vereceği düşüncesiyle kitaplara dokunmaktan kaçındığını düşündürmektedir. Çocuklar yetişkinlerden farklı özelliklere sahip olduğundan çocuk kütüphaneleri de farklı tasarım özelliklerine sahip olmalı; çocukların hareketlilik, yüksek merak ve sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Bu nedenle eğlenerek öğrenmeyi seven ve çoğunlukla öğrenirken aktif olarak tepki veren ve hareket eden çocuklara uygun şekilde planlanması gerekmektedir (Isvandy, 2022).

Çocuklar, çocuk kütüphanesi hizmetlerinin birincil paydaşlarıdır. Bu açıdan çocukların kütüphanelerle ilgili karar verme sürecine kendi seslerini kullanarak katılmaları önemlidir. Her şeyden önce çocukların katılım hakkı gözetilerek, kütüphane ve hizmetlerini nasıl algıladıkları irdelenmelidir. Başarılı bir kütüphanenin hitap edeceği kitleyi tanıması ve onun ihtiyaçlarını karşılamada farklı yöntemler geliştirmesi gerekmektedir (Hashempour ve Sapchi, 2015). Çocukların kütüphane hakkında ne düşündüklerini ortaya çıkarmak, çocuk kütüphanelerinin özelliklerini çocukların bakış açısından keşfetmek ve çocukların kütüphaneye yönelik ihtiyaçlarını belirlemek önemlidir (Xu vd., 2020). Bu nedenle kütüphane çalışanları, eğitimciler, araştırmacılar, kütüphane mobilyası üreticileri, binanın çizimlerini yapan mimarlar; çocuklarla ilgili kütüphane hizmetlerini tasarlar ve sunarken çocukların sesine kulak vererek onların haklarına saygı duymalıdır. Bu çalışmada da çocukların seslerine kulak verilmiş; kütüphanede neler olmasını istedikleri ve neler önerdikleri sorulmuştur. Çalışma grubundaki çocukların kütüphaneye ilişkin istek ve önerileri incelendiğinde; yaklaşık üçte birinin kütüphanede oyun alanı/oyuncak olmasını istediği görülmektedir. Çalışma grubundaki çocukların; kütüphanede çocuk kitapları, çocuğun yaşına, ilgisine göre kitaplar; sanat malzemeleri olmasını ve kütüphanenin eğlenceli olmasını istediklerini ifade etmeleri; kütüphanelerin "çocuğa göre" olmasını istediklerinin bir göstergesidir. Çocukların bu görüşlerinin hem kütüphanelerin çocuk alanları hem de çocuk

kütüphaneleri oluşturulurken dikkate alınması gerekmektedir. Delice Güller ve Bilbay (2016) kütüphane yapılarının interaktif tasarımlar ile güncellemek gerektiğini, kütüphanelerin bilginin yanı sıra beceri ve yeteneklerin geliştirilmesini de destekleyen, eğlenceyle eğitimin bulunduğu birer “deneyim yeri” olarak tasarlanmasını vurgulamaktadır. Bu çalışmada da çocukların kütüphanelerin eğlenceli, oyun dolu ve sanat etkinliklere yönelik malzemelerin bulunduğu bir yer olmasını istemeleri, çocukların da kütüphaneleri “deneyim yeri” olarak hayal ettiklerini göstermektedir. Kartal vd. (2019)’ın çalışmasında ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin kütüphanelerde eğlenceli eserlere daha fazla yer verilmesini istedikleri bulunmuştur. Wang vd. (2019) tarafından okul öncesi dönem çocukları ile gerçekleştirilen araştırmada; çocuklardan kütüphanedeki etkinlikleri en çok sevdiklerinden en az sevdiklerine doğru sıralamaları istenmiştir. Araştırma sonucunda çocukların kütüphanede kendi ilgi alanlarına uygun, eğlenceli, dinlemesi ve öğrenmesi kolay olan, zorlayıcı olmayan, geçmiş deneyimlerine uygun ve yeni etkinlikleri tercih ettikleri bulunmuştur. Xu vd., (2020) tarafından okul öncesi dönem çocuklarının kütüphanelere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmada; Çin’deki çocuklar, kütüphanelerin bir sosyalleşme ve eğlence mekânı olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışma grubundaki çocukların kütüphaneye yönelik istek ve önerileri incelendiğinde çocukların yaklaşık üçte birinin kütüphanede oyun alanı/oyuncak olmasını istediği görülmektedir. Bu bulgu, çocuğun oyun ihtiyacının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bununla birlikte çalışma grubundaki çocuklara kütüphanede oyun oynanıp oynanmayacağı sorulduğunda çocukların tamamına yakınının kütüphanede oyun oynanmayacağını ifade etmeleri dikkat çekicidir. Kütüphanede geçirilen eğlenceli deneyimler çocukların kütüphane alışkanlığı kazanmasında motive edicidir (Barendregt vd., 2003). Kütüphanenin etkileşimli özellikleri, çocukların merakını ve yaratıcılığını körüklemektedir. Eğlenceli aktiviteler, onların meşgul olmalarını ve kütüphanede kalıp daha fazlasını öğrenmek için motive olmalarını sağlar (Guirguis ve Alsheikh, 2023).

Çalışma grubundaki çocukların kütüphaneye kaç yaşında gidildiğine dair görüşleri incelendiğinde çocukların yaklaşık yarısının kütüphaneye okul öncesi dönemden itibaren gidildiğini yarısının ise okul öncesi dönemden sonra gidildiğini ifade ettikleri görülmüştür. Çocukların kütüphaneye okul öncesi dönemden sonra gidileceğini düşünmelerinin, kütüphanelerin çocuk ve bebek bölümlerinin olmamasından; çocuk kütüphanelerinin ve çocukların kütüphane deneyimlerinin sınırlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çocukların kütüphanelere karşı olumlu tutum geliştirmelerinde ve kütüphane alışkanlığı kazanmalarında kütüphaneye erken yaşta tanışmaları önemlidir.

Araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak;

- Kütüphanelerin çocukların görüşleri alınarak tasarlanması ve düzenlenmesi,
- Çocuk kütüphanelerinin sayısının artırılması,
- Çocuk kütüphanelerinde ve diğer kütüphanelerde oyun, etkinlik, bahçe vb. alanlarına yer verilmesi,
- Eğitim programlarında kütüphane görevlileri, öğretmenler ve ebeveynlerin iş birliği içinde olması ve çocukların kütüphane deneyimlerinin artırılması,
- Kütüphanelerin hem mekân tasarımıyla hem de uygulanan etkinliklerle çekici hale getirilmesi,
- Okul öncesi dönem çocuklarının kütüphane ortamında gözlemlendiği çalışmaların yapılması,

- Farklı yaş grubundaki çocuklarla, farklı veri toplama yöntemleri ile farklı şehirlerde benzer çalışmalar yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Anderson, N. A. (2013). *Elementary Children's Literature, Infancy Through Age 13*. Pearson Education.
- Arat, Y. ve Parlak, S. (2020). Ergonomik Açıdan Mekân Deneyimi/ Arkitektoniği: Karabük Bebek Kütüphanesi ve Ankara Ali Dayı Çocuk Kütüphanesi Örneği. *Ergonomi*, 3(3), 138-155.
- Baker, L., Dreher, M. J. and Guthrie, J. T. (2000). *Engaging Young Readers: Promoting Achievement and Motivation*. Guilford Press.
- Bayis, S. (2010). 4, 5, 6 ve 7. Sınıf ilköğretim Öğrencilerinin Okuma ve Kütüphane Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Becker, K. (2012). 24 Hours In The Children's Section: An Observational Study at The Public Library. *Early Childhood Education Journal*, 40(2), 107-114.
- Benek, İ. ve Akçay, B. (2018). Hayal Dünyamda STEM! Öğrencilerin STEM Alanında Yaptıkları Çizimlerin İncelenmesi. *Journal of STEAM Education (J-STEAM)*, 1(2), 79-107.
- Bolin, N. and Dyson, L. (2000). After 3:00 p.m.: Where have All the Students and Their Questions Gone? Children's Use of Public Libraries to Meet Their Information Needs. *School Library Media Activities Monthly*, 16(5), 25-26.
- Browder, D. M., Ahlgrim Delzell, L., Courtade, G., Gibbs, S. L. and Flowers, C. (2008). Evaluation of The Effectiveness of An Early Literacy Program for Students With Significant Developmental Disabilities. *Exceptional Children*, 75(1), 33-52.
- Burroughs, M. D. (2012). *Ideal Adults, Deficient Children: The Dis-course on The Child in Western Philosophy*. PhD Dissertation, University of Memphis.
- Campana, K., Mills, J. E., Capps, J. L., Dresang, E. T., Carlyle, A., Metoyer, C. A. and Kotrla, B. (2016). Early Literacy in Library Storytimes: A Study of Measures of Effectiveness. *The Library Quarterly*, 86, 369-388.
- Cevher, N. (2015). *Ankara'daki Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümlerinin Çocukların Okuma Alışkanlığındaki Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Chandrasekar, K. and Sivathaasan, N. (2016). Children's Section of The Jaffna Public Library: User Satisfaction Survey. *Library Review*, 65(1/2), 108-119.
- Chang, J. H. and Tsai, P. C. (2015). A Study of User Behavior in The Parent-Child Reading Area: A Case Study in Taipei Public Library. *International Conference on Human-Computer Interaction*, 528, 355-360.
- Chomsky, C. (1972). Stages in Language Development and Reading Exposure. *Harvard Educational Review*, 42(1), 1-33.
- Clark, A. and Statham, J. (2005). Listening to Young Children: Experts in Their own Lives. *Adoption and Fostering*, 29(1), 45-56.
- Cooper, P. M., Capo, K., Mathes, B. and Gray, L. (2007). One Authentic Early Literacy Practice and Three Standardized Tests: Can a Storytelling Curriculum Measure Up? *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 28(3), 251-275.

- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. London: Sage.
- Cunningham, A. E. and Stanovich, K. E. (1997). Early Reading Acquisition and Its Relation to Reading Experience and Ability 10 Years Later. *Developmental Psychology*, 33(6), 934-945.
- Çakmak, T. ve Yılmaz, B. (2009). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 489-509.
- Çelebi, Ş. ve Yılmaz, M. (2021). İlkokul Öğrencilerinin Kütüphane Algılarını Belirlemek İçin Çizimlerden Yararlanma: Bilkent Erzurum İlköğretim Okulu Örneği. *Bilgi ve Belge Araştırmaları*, 15, 73-94.
- Delice Güller, E. ve Bilbay, P. (2016). Kütüphane Yapılarında Okul Öncesi Çocuklara Yönelik İnteraktif Mekanların İrdelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(3), 398-414.
- Deveci, B. (2022). *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Halk ve Çocuk Kütüphanelerinin İncelenmesi (Ankara İl Örneği)*. Ankara Üniversitesi.
- Dickinson, D. K., McCabe, A., Anastopoulos, L., Peisner-Feinberg, E. S. and Poe, M. D. (2003). The Comprehensive Language Approach to Early Literacy: The Interrelationships Among Vocabulary, Phonological Sensitivity, and Print Knowledge Among Preschool-Aged Children. *Journal of Educational Psychology*, 95(3), 465-481.
- Doyle, B. G. and Bramwell, W. (2006). Promoting Emergent Literacy and Social-Emotional Learning Through Dialogic Reading. *The Reading Teacher*, 59(6), 554-564.
- Druin, A. (2005). What Children Can Teach Us: Developing Digital Libraries for Children with Children. *Library Quarterly*, 75(1), 20-41.
- Erten Bilgiç D. ve Keskin, E. (2021). Çocuk Kütüphanelerinin Okul Öncesi Çocukların Görsel Algı Gelişimine Uygun Tasarlanması. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 370-400.
- Goulding, A., Shuker, M. J. and Dickie, J. (2017). *Media Mentoring Through Digital Storytimes: The Experiences of Public Libraries in Aotearoa New Zealand*. Proceedings of IFLA WLIC 2017, Wrocław, Poland.
- Graham, S. and Gagnon, A. (2013). A Quasi-Experimental Evaluation of An Early Literacy Program at The Regina Public Library. *Canadian Journal of Information and Library Science*, 37(2), 103-121.
- Guirguis, B.M. and Alsheikh, N. (2023). Bio-Networking Among Librarians, Parents, and Children in A Modern Children's Library: A Phenomenological Study. *Information and Learning Sciences*, 124(3/4), 92-109.
- Harisanty, D. and Anna, N. (2020). *Information Behavior of Children Using Public Libraries In Taiwan and Indonesia*. Library Philosophy and Practice. 4404.
- Hashempour, L. and Sapchi, A. T. (2015). Okul Kütüphanelerinde Renk Etkileri ve Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 208, 51-60.
- Hijriati, P. R. (2021). Proses Belajar Anak Usia 0-12 Tahun Berdasarkan Karakteristik Perkembangannya. *Bunayya: Jurnal Pendidikan Anak*, 7(1), 141-154.

- Hollands, F. M., Pan, Y., Shand, R., Cheng, H., Levin, H. M., Belfield, C. R. and Hanisch Cerda, B. (2013). *Improving Early Literacy: Cost-Effectiveness Analysis of Effective Reading Programs*. NY: Columbia University.
- IFLA. (2003). *Guidelines for Children's Library Services*. <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/169/1/guidelines-for-childrens-libraries-services-en.pdf> [Erişim tarihi: 15.06.2023].
- IFLA. (2007). *Bebekler ve Küçük Çocuklar İçin Kütüphane Hizmetleri Rehberi* (M. Gürbüz ve S. Ekici, Çev.). <http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100-tr.pdf>. [Erişim tarihi: 15.06.2023].
- IFLA. (2011). *Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri İçin İlkeler* (çev. B. Yılmaz ve S. Ekici). *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 545-552.
- Isvandy, A. Z. (2022). *Design of Children Library Focusing on Safety Aspects In Klaten, Central Java*. Department of Architecture Faculty of Civil Engineering And Planning, Islamic University Of Indonesia.
- Işıkoğlu Erdoğan, N. (2017). Erken Çocukluk Döneminde Kütüphane ve Dil Gelişimi. IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi.
- Jensen, C. N., Burleson, W. and Sadauskas, J. (2012). Fostering Early Literacy Skills In Children's Libraries: Opportunities for Embodied Cognition and Tangible Technologies. *11th International Conference on Interaction Design and Children* (ed. H Schelhowe), Bremen, Germany, 12-15 June 2012, 50-59.
- Jeong, N. Y. and Lee, J. Y. (2015). A Study on The Use of The Children's Library: Focusing on The Miracle' Library of Chung, Guyon. *Journal of the Architectural Institute of Korea Planning and Design*, 31(6), 111-119.
- Kakırman Yıldız, A., Yalçınkaya, B. ve Saydam, V. (2018). İstanbul'daki Halk Kütüphanelerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklara Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 58(2), 1811-1836.
- Karataş Ateş, E. (2014). *Çocukların Bilgi Arama Davranışlarının Analizi ve Çocuklara Yönelik Elektronik Bilgi Kaynakları İçeren Bir Veri Tabanı Tasarımı*. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Kartal, H., Güner, F., Çelik, C., Soyuçok, M. ve Beşer, R. (2019). İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tercihleri ve Kütüphanelerden Beklentileri Üzerine Nitel Bir İnceleme. *Türk Kütüphaneciliği*, 33(4), 267-281.
- Liu, F. (2015). Reader Satisfaction Survey In Children's Library: Its Design And Practice. *Library Tribune*, 7, 61-67.
- Majid, S. (2018). Leisure Reading Behavior of Young Children In Singapore. *Reading Horizons*, 57(2), 56-81.
- Maxwell, J. A. (2005). *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. London: Sage.
- Merriam, S. B. (2001). *Qualitative Research and Case Study Applications In Education*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Miles, M. B. and Huberman, M. A. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publication.

- Morrow, L. M., Pressley, M., Smith, J. K. and Smith, M. (1997). The Effect of A Literature-Based Program Integrated Into Literacy and Science Instruction With Children From Diverse Backgrounds. *Reading Research Quarterly*, 32(1), 54-76.
- Nafi'ah, A., Wibowo, I. and Dianto, F. (2018). *Periodisasi Masa Perkembangan Anak-Anak*. Universitas Muhammadiyah Sidoarjo. 1-15.
- National People's Congress (2017). *People's Republic of China Public Library Law*.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri). M. Bütün & S. B. Demir, Çev. (Eds.). Pegem Akademi.
- Qi, M. (2015). Research on Reader Satisfaction of Library Parent-Child Reading Activities: A Case Study of Guangzhou Children's Library. *Library Research*, 45, 112-118.
- Rankin, C. (2018). *IFLA Guidelines for Library Services to Children aged 0-18: New*.
- Sanders-ten Holte, M. (1998). *Creating An Optimum Reading Culture In The Low Countries: The Role of Stichting Lezen*.
- Savaş, İ. (2014). *Çocuk Resmi ve Bilinçaltı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- Saydam, V. ve Sağlık, Ö. (2015). İstanbul'daki Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk ve Çocuk Kütüphanelerinin İç ve Dış Mekân Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 208, 61-75.
- Sharma, N. K. (2018). Opinions of Children Regarding Their Needs and Use For Children Library: User Expectation Survey In Varanasi. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1-13.
- Stejskal, J., Hajek, P. ve Cerny, P. (2021). A Novel Methodology for Surveying Children for Designing Library Services: A Case Study of The Municipal Library of Prague. *Journal of Librarianship and Information Science*, 53(2), 307-320.
- Sutherland, E. E. (2013). Listening to The Voice of The Child: The Evolution of Participation Rights. *New Zealand Law Review*, 2013(3), 335-355.
- Şahin, A., İşcan, A. ve Maden, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Okul Kütüphaneleri ve Sınıf Kitaplıklarını Kullanma Durumları (Erzurum İli Örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 183-196.
- Temiz, N. ve Yılmaz, B. (2023). Çocuk Kütüphanelerinde Yaşam Becerileri Geliştirmek: Bir Kütüphane Programı Modeli. *Türk Kütüphaneciliği*, 37(1), 51-73.
- UNICEF (2023). <https://www.unicef.org/Parenting/Child-Development/How-Remove-Gender-Stereotypes-Playtime>.
- Vanobbergen, B., Daems, M. and Tilburg, S. V. (2009). Bookbabies, Their Parents and The Library: An evaluation of A Flemish Reading Programme In Families with Young Children. *Educational Review*, 61, 277-287.
- Wang, P., Xu, J. and Wu, Y. (2019). Preschool Children's Preferences for Library Activities: Laddering Interviews In Chinese Public Libraries. *Library and Information Science Research*, 41(2), 132-138.
- Wang, S., Sun, Y. and Wang, B. (2013). An Index System for Evaluating Children Reading Promotion Programs In Public Libraries. *Journal of Library Science in China*, 39(6), 41-52.

- Xu, J., Wang, P., Sturm, B. W. and Wu, Y. (2020). How Preschool Children Think About Libraries: Evidence from Six Children's Libraries In China. *Journal of Librarianship and Information Science*, 52(2), 428-440.
- Yavuz Öden, H. (2021). Çocuk Kütüphanesi İç Mekân Tasarımında Çok Fonksiyonlu Mobilyaların Kullanımı. *Online Journal of Art and Design*, 9(3), 92-103.
- Yılmaz, A., Kaptan, N. and Ünlü, A. U. (2021). Ankara'daki Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümleri ve Çocuk Kütüphanelerinin Bina, Güvenlik Donanımı ve Malzeme Niteliklerinin İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(3), 410-435.
- Yılmaz, B. and Ekici, S. (2011). Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri İçin İlkeler. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(4), 545-552.
- Yılmaz, B. (2019). *Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri Kılavuzu*. İstanbul: Hiper Yayıncılık.
- Yılmaz, M. ve Çakmak, N. (2020). Ortaokul Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında ve Resimlerinde Kütüphane Algıları. *Türk Kütüphaneciliği*, 34(4), 744-772.
- Yüksel Durukan, A. (2015). Dijital Dünyada Okul Kütüphaneciliği ve 21. Yüzyıl Becerileri. *Milli Eğitim*, 44(208), 106-120.